

Forfatter: Brandes, Edvard

Titel: Udrag fra Holberg og hans Scene

Citation: Brandes, Edvard: "Holberg og hans Scene", i Brandes, Edvard: *Holberg og hans Scene*, Gyldendal, 1898, s. 204. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandesed_03-shoot-idm140324074204960/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Holberg og hans Scene

Allerede i Holbergs første Stykke hedder Kandestøberdrengen Henrik, men dette er skrevet allerede inden Teatret i Grønnegade aabnedes. Man kan til Støtte for Traditionen anføre, at Holberg har ladet Tjeneren i *Den Vægelsindede* skifte Navn. Han hedder i den ældste Udgave Torben og faar først i Omarbejdelsen Navn af Henrik, men her til kunde Grunden godt være den, at Holberg overhovedet langsomt indførte faste Navne for sin borgertlige Families Personer. I *Den politiske Kandestøber* finder vi endnu ingen Jeronimus, Magdelone, Pernille, Leander eller Leonore (de hedder her respektive: Herman, Geske, Anneke, Engelke og Antonius). I den første Form af Holbergs anden Komædie *Den Vægelsindede* hedder Henrik som sagt Torben, og til Pernille, som i Bearbejdelsen har en ret stor Rolle, svarer her Pigen Øllegaard, der kun har en enkelt Replik. I tredje Komædie *Jean de France* træffer vi for første Gang Jeronimus og Magdelone, der iøvrigt ikke her er Mand og Kone, medens Tjeneren hedder Espen, Pigen Marthe og Elskerparret Antonius og Elsebet; her findes første Gang Navnet Arv. I fjerde Komædie *Jeppe paa Bjerget* findes intet af de traditionelle Navne og ligesaa lidt i den ældste fem Akts Udgave af *Gert Westphaler* fra 1723; derimod optræder baade Leonard, Leonore, Henrik og Pernille i den forkortede *Gert Westphaler* af 1731. I den næste Komædie, *Den ellefte Juni*, hedder vel den for-

slagne Tjener Henrik, men skifter saa atter Navn i *Barselstuen* og bliver til Troels, medens Holberg ikke til nogen af de talrige Damevisitter har Brug for Navne som Magdelone, Leonore eller Pernille, og Jeronimus her er Ræsonnør, ikke Familiefader. Hvorfor skulde ikke Holberg her opkaldt Wegner, hvis han var Digterens Yndlingsskuespiller?

Man har ofte dvælet ved denne Holbergs sene Brug af faste Navne for at paavise, at Karaktererne skiftede, selv om Navnene var ens. Skavian har især med Udførlighed forsvaret Holberg mod Anvendelsen af Maskefigurer.

Fast staar det i al Fald, at Henrik som fast Tjenernavn findes ikke i de 1722 og 1723 opførte Komedier, hvor dog Henrich Wegner spillede alle Tjenerrollerne. Det er da ganske usandsynligt, at Holberg skulde have vist ham saa stor Ære, som Traditionen beretter, og langt rimeligere, at Digteren valgte Henrik-Navnet, fordi han havde benyttet det i sit allerførste Skuespil. Da han fastslog de stabile Navne, var det jo ene for at lægge en strengere klassisk Ramme om sine lystige Stykker.

Dr. F. J. Meier har skrevet en Afhandling med Titel *Henrich Wegner og hans Familie*. Underligt nok blev kort forinden akkurat de samme nye Oplysninger, som hin Afhandling meddelte, Læseverdenen bekendt ved en Opsats om Henrich Wegner, som Hr. Arthur Aumont offentliggjorde.